

18&19 December 2013, Tabriz, Iran

بررسی نقش و کاربرد نور در معماری اسلامی (نمونه موردی بازار تبریز)

بابک زرنقی، میر محمد جواد پورهادی حسینی

1- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشکده هنر و معماری، واحد تبریز،
ایران B.Zarnaghi@yahoo.com

2- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشکده هنر و معماری، واحد تبریز،
ایران moh.phdi@yahoo.com

چکیده:

نور از عوامل موثر بر ارزش فضایی است که به عنوان غیر مادی ترین عنصر محسوس طبیعت، همواره در معماری اسلامی وجود داشته و در واقع نشان عالم والا و فضایی معنوی است. نوع نگرش به نور در معماری تحت تأثیر تفکر اسلامی به عالی ترین درجه خود می رسد و به عنوان مظهر تقدس و عالم معنوی شناخته می شود. نور در معماری اسلامی ایران همیشه به منزله روشن کردن کامل فضای معماری به کار نمی رود. بلکه گاهی جنبه عرفان و تقدس به خود گرفته و جنبه های دیگر فضا (رنگ، بافت و...) را تحت تأثیر قرار داده و گاهی بر آنها تأکید می کند. معماری و نور به همان اندازه به یکدیگر وابسته اند که جسم و روح، یکی برای زنده بودن و دیگری برای حضور مادی در این جهان به دیگری نیاز دارد و آن هنگام که نور بر جسم فضا جاری می شود هر دو جهان مرئی «وجود» پیدا می کنند. یکی از چالش هایی که معماری امروز با آن سرو کار دارد طرح این سوال است که حضور نور و بخصوص نور طبیعی در معماری میتواند معنایی فراتر از روشنایی داشته باشد و آیا دستیابی به الگوی صحیحی از به کار گیری نور امکانپذیر است؛ و یا اساساً لزومی در آن است. ریتم نوری در معماری اسلامی نقش بسزایی در تبیین و تحول و توالی فضا ایفا می کند به گونه ای که میتوان گفت نقش کاربردی توالی فضا به وسیله نور در این معماری در سه مفهوم مکث حرکت و تأکید تبیین می شود. توالی فضا به وسیله نور به عنوان یک مولفه در زمینه هنرهای سنتی بسیار مورد توجه است و این نشانگر جایگاه این اصل در شاکله تفکر اسلامی